

Aardgastransportleidingen Midwolda-Meeden/Ommen

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop**

28 april 2008 / rapportnummer 1936-68

1. OORDEEL OVER HET MER

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Midwolda en Ommen twee aardgastransportleidingen aan te leggen in combinatie met uitbreiding van enkele al bestaande afsluiterlocaties. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport¹ (MER) opgesteld.

Tijdens de toetsing heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Daar heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen onvolledig is. Naar aanleiding hiervan heeft de initiatiefnemer in een drietal documenten (verder 'de aanvulling') informatie aangeleverd over:

- het meest milieuvriendelijke alternatief;
- de effecten van de doorsnijding van de Ecologische Hoofdstructuur.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert de aanvulling bij de ontwerp-plannen en/of de ontwerp-beschikkingen ter visie te leggen.

De Commissie voor de m.e.r. (verder in dit advies 'de Commissie' genoemd) is van oordeel dat met het MER en de aanvulling daarop **de essentiële informatie aanwezig is** om bij de besluitvorming het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven.

De twee onderzochte tracé-alternatieven, beide gebundeld met bestaande leidingen, en de tracéafweging zijn helder weergegeven. Op de punten waar het voorkeurstracé afwijkt van het 'bundelingsprincipe' is voldoende inzichtelijk gemaakt dat het voorkeurstracé milieuvoordelen biedt ten opzichte van het bestaande tracé. De milieueffecten en afwegingen op regionaal niveau zijn goed in kaart gebracht maar bleven in eerste instantie op lokaal niveau onderbelicht. In de aanvulling zijn de lokale effecten verder uitgewerkt en voldoende inzichtelijk gemaakt.

¹ Voor technische informatie over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie, samenstelling van de werkgroep en een overzicht van de door de initiatiefnemer aangeleverde stukken wordt verwezen naar bijlage 1. In bijlage 2 is een overzicht van de zienswijzen opgenomen.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Uitwerking van het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (mma)

MER

Het mma bestaat uit het voorkeursalternatief met daarbij een aantal mitigerende maatregelen. In tabel 4.13 van het MER zijn de mitigerende maatregelen opgesomd. Deze opsomming komt echter niet overeen met de in hoofdstuk 5 genoemde mitigerende maatregelen. Daarnaast lijken de termen effect beperkende maatregelen, mitigerende maatregelen en aanvullende mitigerende maatregelen niet consistent gebruikt.² Tot slot ontbreken de effectbeschrijving van de mitigerende maatregelen en de vergelijking met het voorkeursalternatief. Hierdoor is in het MER onvoldoende duidelijk welke milieuvoordelen het mma ten opzichte van het voorkeursalternatief biedt.

Aanvulling

In de aanvulling is het mma verder uitgewerkt. De aanvulling geeft een overzicht van de effectbeperkende maatregelen die onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief en de aanvullende mitigerende maatregelen die bij het mma behoren.³ De effecten van de verschillende maatregelen zijn beschreven en met elkaar vergeleken. Hiermee is in de vergelijkingstabel inzichtelijk gemaakt welke milieuvoordelen het mma biedt ten opzichte van het voorkeursalternatief.⁴ Daarnaast zijn in de tabel 'aanvullende mitigerende maatregelen' de locaties waar deze maatregelen genomen kunnen worden globaal benoemd. Aangezien de effecten van de aanvullende mitigerende maatregelen in de bijlage documenten en aanvulling zijn terug te vinden is voldoende informatie voor besluitvorming aanwezig.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur

MER

Het tracé doorsnijdt en passeert op korte afstand enkele gebieden die zijn aangewezen als (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en twee geplande verbindingzones. Voor (beschermde) natuurgebieden is per deelgebied een goede gebiedsbeschrijving gegeven maar ontbreekt de bijbehorende, meer locatiespecifieke effectbeschrijving en -beoordeling. In het MER wordt geconstateerd dat de aanleg van de aardgastransportleiding zal leiden tot de verandering van veen in een deel van de EHS-gebieden Reestdal en Vechtdal. In het achtergrondrapport natuur (bijlage 13 van het MER) wordt genoemd dat deze negatieve verdrogingseffecten voorkomen kunnen worden middels aanleg in den natte of een boring. Een verdere uitwerking (kwantificering) van deze effecten ontbreekt, daarnaast wordt niet onderbouwd waarom deze maatregelen geen onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief.

² In paragraaf 4.5 (pag. 76) staat 'door deze mitigerende maatregelen, die onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief...', 'in het MMA zijn een aantal aanvullende mitigerende maatregelen opgenomen', terwijl in hoofdstuk 5 over effectbeperkende maatregelen en mitigerende maatregelen wordt gesproken.

³ De tabellen wat betreft mitigerende en aanvullende mitigerende maatregelen zijn niet volledig in overeenstemming met de voor de locaties beschreven maatregelen voor EHS doorsnijding (bijvoorbeeld versmallen werkstrook wordt genoemd voor onder meer passage Buinerveld).

⁴ De Commissie merkt hierbij op dat in de vergelijkingstabel de effecten op beschermde gebieden zijn gesommeerd, terwijl de aantasting van GEA-objecten wel per object is weergegeven; deze laatste wijze van weergave bevordert de inzichtelijkheid voor besluitvorming en belanghebbenden.

Aanvulling

In de aanvulling zijn de effecten van de aanleg van de aardgastransportleiding per beschermd gebied inzichtelijk gemaakt. Tevens is aangegeven welke aanvullende mitigerende maatregelen mogelijk zijn en wat het effect daarvan is. Voor zowel het Reestdal als het Vechtdal wordt gesteld dat reeds omvangrijke bemaling heeft plaatsgevonden waardoor mag worden aangenomen dat op en in de omgeving van de werkstrook reeds veraarding van het veen is opgetreden. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat negatieve effecten hoogst onwaarschijnlijk zijn. Als aanvullende mitigerende maatregel wordt het zo veel mogelijk beperken van de bemaling genoemd.

- De Commissie adviseert om voor besluitvorming inzichtelijk te laten maken of op en in de omgeving van de werkstrook veraarding van het Reestdal en het Vechtdal heeft plaatsgevonden en daarmee de noodzaak van aanvullende mitigatie aanwezig is.

3. OVERIGE OPMERKINGEN MET AANBEVELINGEN

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Externe Veiligheid

In het MER is externe veiligheid bekeken ten aanzien van het vigerende beleid⁵ en het toekomstige beleid waarbij de nadruk is gelegd op toetsing aan het toekomstige beleid. In het MER is te lezen dat er bij de voorgenomen activiteit geen kwetsbare objecten binnen bebouwings- en toetsingsafstand bevinden.⁶ De Kwantitatieve Risico Toetsing (QRA) geeft echter wel aan dat mensen/bebouwingsafstand zich binnen de toetsingsafstand bevinden.

- Er van uitgaande dat het gestelde in de Kwantitatieve Risico Toetsing juist is, adviseert de Commissie voor besluitvorming een nadere onderbouwing te laten geven over de objecten binnen de toetsingsafstand en hoe hiermee voldaan wordt aan de vigerende regelgeving. Daarnaast adviseert de Commissie om voor de situaties waar een overschrijding van 10% van de oriënterende waarde van het groepsrisico optreedt de FN-curves te presenteren.

3.2 Herstelduur en compensatie

Door de aanleg van de aardgastransportleiding worden planten en leefgebieden tijdelijk aangetast. In het MER en de aanvulling is de verwachte herstelduur van de verschillende leefgebieden en habitats weergegeven. De gehanteerde herstelduur is gebaseerd op het huidige ontwikkelstadium van de habitats en niet conform de herstelduur zoals aangegeven in het Handboek Na-

⁵ In zinswijze nummer 1 wordt gevraagd aandacht te besteden aan het aspect cumulatie ten aanzien van de nieuw aan te leggen buisleidingen onderling ten opzichte van de bestaande leidingen. Echter, volgens het huidige beleid hoeft cumulatie van risico's van buisleidingen niet te worden beschouwd (zie ook het document 'vragen en antwoorden over buisleidingen', 2007, van het ministerie van VROM). In het MER wordt ten aanzien van de toekomstige regelgeving (PR en GR) wel rekening gehouden met domino-effecten.

⁶ Paragraaf 5.7.1, pagina 148 van het MER.

tuurdoeltypen. Deze laatste herstelduur geeft tevens inzicht in de mate van vervangbaarheid als beoordelingscriterium, en kan mede dienen als basis voor de uitwerking van compensatie. De herstelduur gebaseerd op het huidige ontwikkelstadium geeft weliswaar inzicht in hoe snel de huidige situatie weer bereikt wordt maar geeft onvoldoende inzicht in de duur tot het 'eind'ontwikkelstadium, en daarmee de vraag of compensatie aan de orde is. In MER en aanvulling wordt bijvoorbeeld onvoldoende onderbouwd of het kappen van bosstroken in enkele EHS-gebieden wettelijk verplicht gecompenseerd moet worden.

- De Commissie adviseert om naast de herstelduur gebaseerd op het huidige ontwikkelstadium ook de herstelduur zoals aangegeven in het Handboek Natuurdoeltypen te presenteren en alsnog de compensatieverplichting in wettelijk kader te onderbouwen dan wel uit te werken.⁷

3.3 Archeologie

In het achtergrond rapport archeologie wordt een aantal aanbevelingen gedaan ten behoeve van archeologie. De aanbevelingen zijn wat betreft de nadere (waardierend) onderzoeken en booronderzoek overgenomen. De aanbeveling voor karterend booronderzoek in de landschappelijke zones met een hoge tot middelhoge archeologische verwachting is zonder motivering niet overgenomen.

Daarnaast wordt in de alinea 'aanvullende mitigerende en compenserende maatregelen' gesteld dat: "na vaststellen van het tracé voor de archeologie door het bevoegd gezag bekeken wordt wat de vervolgstappen zijn in het kader van behoud". Uit het aspectrapport archeologie in de bijlage maakt de Commissie op dat deze maatregelen nog niet met het bevoegd gezag zijn besproken.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag om het selectiebesluit voor de archeologische waarden, alsmede eventuele mitigerende maatregelen en effect daarvan inzichtelijk te maken. Geadviseerd wordt om deze informatie tezamen met het ontwerpbesluit ter visie te leggen.

⁷ Bij voorbeeld zoals dit is gedaan in het MER Beuningen-Odiliapeel (onderdeel van het Noord-Zuid project).

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Bureau Energie Projecten, coördinerend namens de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Hardenberg, Hoogeveen, Midden-Drenthe, Ommen, Stadskanaal en Veendam, de waterschappen Groot-Salland, Velt en Vecht, Hunze en Aa's en Reest en Wieden en Rijkswaterstaat.

Besluit: Herziening bestemmingsplannen en aanvraag vergunningen in het kader van de Grondwaterwet en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C8.0 en D15.1

Activiteit: Aanleg aardgastransportleiding en uitbreiding bestaande afsluiterlocaties

Betrokken documenten:

- Milieueffectrapport Aanleg aardgastransportleidingen Midwolda-Meeden/Ommen, Gasunie, 3 december 2007;
- Erratum MER Midwolda-Meeden/Ommen, 9 januari 2008;
- Memo beantwoording vragen MER Midwolda/Meeden-Ommen, 12 maart 2008;
- Memo beantwoording vragen MER Midwolda/Meeden-Ommen, 4 april 2008;
- Kwantitatieve Risicotoesting Tracé Modwolda/Meeden-Ommen, 3 april 2008.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant: 10 juli 2007

aanvraag richtlijnenadvies: 1 juni 2007

ter inzage legging startnotitie: 12 juli tot en met 22 augustus 2007

richtlijnenadvies uitgebracht: 5 september 2008

richtlijnen vastgesteld: 4 oktober 2007

kennisgeving MER in de Staatscourant: 21 februari 2008

aanvraag toetsingsadvies: 1 februari 2008

ter inzage legging MER:

- van 14 februari tot en met 26 maart 2008, bij de verschillende gemeenten en de waterschappen;
- van 22 februari tot en met 3 april 2008 bij Rijkswaterstaat.

toetsingsadvies uitgebracht: 28 april 2008

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenaemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie

alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. W.A.M. Hessing

ir. A.J. Pikaar

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

prof. ir. J.J. van der Vuurst de Vries

drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Ministerie van VROM, 's-Gravenhage
2. Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, Amersfoort

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Aardgastransportleidingen Midwolda-Meeden/Ommen
en de aanvulling daarop**

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Midwolda en Ommen twee aardgastransportleidingen aan te leggen in combinatie met uitbreiding van enkele al bestaande afsluiterlocaties. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2345-8